

EL V PROGRAMA MARC I ELS NÚVOLS GRISOS A L'HORIZZÓ

Juli Peretó

A mitjan febrer, la Comissió Europea va fer públic el seu segon document de treball sobre el 5è Programa Marc per a la Recerca i el Desenvolupament Tecnològic (FP5) per al quinquenni 1999-2003. En aquest s'especifica més sobre els continguts de l'FP5 i els seus objectius científics i tecnològics, però encara no es donen xifres concretes per a les inversions previstes. No obstant això, algunes informacions provinents del mateix gabinet de la Comissària per a la Recerca, Edith Cresson, parlen d'una mica més dels 13.000 milions d'ECU prevists al 4t Programa, dels quals un 10% es destinarien a investigació bàsica. Aquests extrems, insistim, no es desprenen encara dels documents oficials i, de fet, les lectures que se'n fan ja són ben diverses i interessades. Fa unes setmanes, el director general de R+D, Fernando Aldana, presentava el document al conjunt de vicerectors d'investigació de les universitats de l'estat espanyol i qualificava l'FP5 com un pas endavant en la política europea cap a una investigació més tecnològica i industrial, en detriment de la recerca bàsica. És clar que, en aquests moments en què els documents són encara poc explícits, es lliura una autèntica batalla entre els responsables polítics dels estats membres, i no únicament per definir amb més precisió les línies d'actuació.

Del document es desprèn que un dels objectius de la Comissió, precisament, és reduir el nombre de programes, passant dels actuals dinou a sis, tot i que aquests després són molt amplis i alhora es troben subdividits amb més detall. Tres dels programes principals s'anomenen "temàtics": "Descobrir els recursos del món vivent i l'ecosistema", "Crear una societat amigable de la informació" i "Promoció d'un creixement sostenible i competitiu". Aquests programes "temàtics" donen lloc a setze accions específiques en correspondència amb les prioritats socials o econòmiques europees. Els altres tres grans programes són els "horitzontals" amb un pressupost i un sistema administratiu propis, i incidiran alhora sobre els tres programes "temàtics": "Confirmació del caràcter internacional de

la recerca europea", "Innovació i participació de les PIMES" i "Millora del potencial humà".

Pel que fa a la implementació de l'FP5, l'objectiu és doble: coordinació i flexibilitat. La coordinació haurà de ser no sols entre els diferents programes de recerca sinó també amb la resta de les activitats de la Unió relatives a l'assistència tècnica i econòmica i,

sobretot, amb les activitats dels estats membres. La flexibilitat queda reflectida amb la voluntat que els programes s'adaptin sobre la marxa a les necessitats —anualment (!), cosa que recorda el complexíssim sistema de presa de decisions nord-americà— i que, fins més enllà de la meitat del desenvolupament d'un programa, encara es puguin redirigir els pressuposts per a donar resposta

ràpida a problemes científics i tecnològics inesperats —arribats en aquest punt, recordeu la profunda crisi política i econòmica generada a la Unió Europea per la malaltia de les "vaques boges".

Diversos mitjans de comunicació, entre d'altres *Nature*, s'han fet ressò de les crítiques i l'escepticisme d'alguns davant les intencions expressades al document de treball. El debat i la fricció dialèctica contínua en cada programa semblen difícils de conciliar amb la flexibilitat i l'eficàcia que predica el document. De la reducció de programes caldrà esperar més concreció per veure si és pur maquillatge o realment hi ha objectius de l'FP4 que es descavalquen, i es redistribueixen els pressuposts —tasca molt complexa si considerem que, per aprovar el programa, cal la unanimitat dels estats membres. D'altra banda, l'autèntic "coll de botella" del sistema europeu d'investigació-desenvolupament-innovació és la transferència dels resultats de la recerca a l'explotació comercial. A diferència del que passa als Estats Units, que les empreses europees arriben a capital en la innovació tecnològica constitueix l'excepció més que la norma. El document reconeix lacònicament que la complexitat d'aquest problema excedeix les possibilitats d'acció del Programa Marc. On serà, doncs, la vareta màgica?

**«EL DEBAT I LA FRICCIÓ
DIALÈCTICA CONTÍNUA EN
CADA PROGRAMA
SEMBLEN DIFÍCILS DE
CONCILIAR AMB LA
FLEXIBILITAT I L'EFICÀCIA QUE
PREDICA EL DOCUMENT»**